

PROCEDURA APLICĂRII SISTEMULUI INFORMATIZAT ASYCUDA WORLD

Edgar ROTUNDU

Universitatea de Stat din Moldova

În cadrul studiului întreprins este analizată procedura aplicării sistemului informatizat ASYCUDA World în practica activității vamale actuale din Republica Moldova. Sunt determinate principalele caracteristici, principiile de bază și modalitatea de funcționare a unui asemenea sistem. De asemenea, sunt menționate facilitățile și avantajele aplicării sistemului informatizat ASYCUDA World, precum și progresul înregistrat de Serviciul Vamal la adoptarea și implementarea sistemului în cauză.

Cuvinte-cheie: sistem informatizat, ASYCUDA World, Serviciu Vamal, operațiuni vamale, vămuire.

APPLICATION PROCEDURE OF THE COMPUTERIZED - SYSTEM ASYCUDA WORLD

The study analyzes the procedure undertaken computerized system ASYCUDA World application in actual customs practice activity in the Republic of Moldova. It was determined the main feature, basic principles and the mode of operation of such a system. Also, it was mentioned about features and benefits of applying the computerized system ASYCUDA World, as well as the progress Customs Service in adopting and implementing such a system.

Keywords: computerized system, ASYCUDA World, Customs Service, customs operations, customs clearance.

Introducere

În prezent, activitatea vamală a Republicii Moldova trebuie să contribuie esențial la dezvoltarea comerțului, concomitent cu menținerea controlului vamal asupra circulației internaționale a mărfurilor, a mijloacelor de transport și a persoanelor prin perfecționarea mecanismului de reglementare juridică a declarării electronice. Aceasta determină contextul pentru procesul de administrare a riscurilor în interiorul organului vamal. Nivelul riscului este stabilit în contextul priorităților politicii vamale, de exemplu, dacă este primordială încasarea taxelor și impozitelor, verificarea interdicțiilor și restricțiilor sau orice alt domeniu care a fost stabilit.

Implementarea Sistemului ASYCUDA World în Republica Moldova

Pe parcursul ultimilor 10 ani în activitatea organelor vamale din Republica Moldova se implementează activ tehnologiile informaționale. Este evident că aplicarea tehnologiilor informaționale va permite simplificarea procesului de pregătire și luare a unor sau altor decizii din contul minimizării influenței factorului uman, ar reduce cheltuielile pentru administrarea publică și ar spori calitatea acordării serviciilor publice. În această ordine de idei, Serviciul Vamal al Republicii Moldova dezvoltă încontinuu tehnologiile informaționale de prezentare organelor vamale a informațiilor în formă electronică pentru scopurile vămuirii mărfurilor, inclusiv cu utilizarea rețelei Internet.

Transmiterea datelor pentru vămuire prin rețeaua Internet oferă declarantului posibilitatea de a prezenta organului vamal declarația vamală, de a introduce în ea rectificările necesare pentru excluderea eventualelor greșeli și lacune, fără prezența nemijlocită a reprezentantului declarantului la organul vamal, precum și de a urmări, în regim de timp real, etapele și starea vămuirii.

Dacă privim în retrospectivă, stabilim că în februarie 2002 a fost adoptat un Plan de acțiuni de dezvoltare a procesului de reformă a organelor vamale. Atunci obiectivele majore ale planului au fost:

- a) modernizarea procedurilor și operațiunilor vamale;
- b) perfecționarea sistemelor informaționale și facilităților la frontieră;
- c) reducerea contrabandei și corupției;
- d) consolidarea cooperării interdepartamentale a autorităților de la frontieră;
- e) îmbunătățirea interacțiunilor dintre sectorul public și privat;
- f) consolidarea cooperării regionale.

Drept rezultat, în octombrie 2005 a început să funcționeze sistemul informațional „Asycuda World”, care permite informatizarea tuturor operațiunilor vamale, inclusiv aplicarea analizei riscurilor, controlul valorilor declarate, stabilirea taxelor, automatizarea și controlul operațiunilor de tranzit. Utilizând această tehnologie, colaboratorii vamali și agenții economici pot să efectueze majoritatea operațiunilor vamale prin Internet. De asemenea, aceasta facilitează schimbul electronic de documente între vamă, alte instituții ale statului, agenți economici și serviciile vamale din alte țări [1, p.178].

Sistemul ASYCUDA World (ASYCUDA - Automated SYstem for CUstoms DAta) elaborat de (UNCTAD) a fost implementat în Republica Moldova în cadrul Proiectului Băncii Mondiale „Facilitarea Comerțului și Transportului în Europa de Sud-Est” și în temeiul Memorandumului de înțelegere între Serviciul Vamal al Republicii Moldova și Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare privind dezvoltarea Sistemului informațional integrat vamal ASYCUDA World, întocmit la Geneva la 14 mai 2007 și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.727/29.06.2007.

În perioada ianuarie – octombrie 2005 a avut loc faza de implementare a ASYCUDA World, versiunea web, Republica Moldova fiind prima țară din lume în care a fost implementată această versiune avansată a sistemului. Concomitent cu implementarea ASYCUDA World, în cadrul Proiectului menționat s-au realizat următoarele:

- (i) dotarea Serviciului Vamal cu echipamentul necesar pentru funcționarea sistemului ASYCUDA World;
- (ii) dotarea echipelor mobile cu unități de transport și echipament; implementarea principiilor de selectivitate în activitatea vamală și a auditului postvămuire.

SIIV s-a dezvoltat având la bază platforma sistemului ASYCUDA World, prin interconectarea tuturor produselor de program, precum și prin formarea unui sistem informațional care asigură activitatea eficientă a organelor vamale ale Republicii Moldova. Toate soluțiile tehnice și funcționale oferite de ASYCUDA World au constituit structura de bază, la care pe parcurs au fost adăugate produsele de program specifice activității vamale. Componentele produselor de program incluse în SIIV au fost dezvoltate utilizând tehnologiile existente și s-au unit într-un ansamblu de interfețe, având ca nucleu central interfața sistemului ASYCUDA World. Produsele de program adiționale implementate au beneficiat de elementele de securitate și control al accesului la date, deja existente atât în platforma de lucru și dezvoltare, cât și în arhitectura sistemului de comunicații al SV [2].

Caracteristicile și procedura de aplicare a Sistemului ASYCUDA World

Sistemul ASYCUDA World a fost dezvoltat utilizând serviciile furnizate de un server de aplicații web, orientat spre procesarea documentelor electronice, care se bazează pe soluțiile oferite de tehnologia platformei de aplicații. Introducerea sistemului informatizat vamal are ca scop facilitarea circulației mărfurilor și mijloacelor de transport, perfectarea procedurilor de evaluare și colectare a taxelor vamale, asigurarea procedurilor vamale standardizate, automatizate și clare, furnizarea de informații statistice precise privind comerțul extern, îmbunătățirea metodelor de încasare a datoriilor vamale și îmbunătățirea controlului financiar.

Majoritatea statelor aplică cu succes diferite sisteme informaționale vamale, care au la bază caracteristici similare:

- sistemul automatizat vamal permite implementarea întregului pachet de reglementări vamale în vigoare pentru procesarea declarațiilor și asigură aplicarea în mod unic a taxelor vamale. Sistemul garantează pentru toți agenții economici acces egal la legislația vamală, în special la reglementări privind drepturile de import/export și scutiri de taxe;
- sistemul oferă posibilitatea comunicării agenților economici cu vama prin intermediul schimbului electronic de date. Ca urmare, declarația în scris se substituie cu cea pe suport electronic. Fiind conectat direct la sistemul informatizat vamal, declarantul poate întocmi, controla și trimite electronic declarația organului vamal;
- sistemul se bazează pe mecanismul de selectivitate și evaluare a riscului automat în timpul operațiunii electronice de vămuire;
- sistemul asigură schimb de informații prin rețea între toate unitățile vamale [3].

Sistemul informatizat integrat ASYCUDA este un sistem vamal informațional care urmărește circuitul mărfurilor, asigurarea celor mai optime condiții de lucru și transparență totală la perfectarea documentelor vamale, asigurând și o conlucrare eficientă, operativă între lucrătorii vamali și agenții economici. Sistemul se bazează pe mecanismul de selectivitate și evaluare a riscului, astfel creând posibilitatea implementării unui management de risc automat în timpul procesului electronic de vămuire [4].

Principiile și ce stau la baza ASYCUDA World sunt:

- Utilizarea tehnologiei web (Internet);
- Independență de sistem de operare și sistem de gestionare a bazelor de date;
- Scalabilitate;
- Stabilitate contra întreruperilor în rețele de telecomunicații;
- Integrarea (disponibilitatea) elementelor de securitate și trasabilitate (audit);

- Utilizarea arhitecturii client-server, tehnologie care se consideră cea mai eficientă la momentul de față (scalabilitatea sistemului este limitată doar de capacitatea echipamentelor și rețelelor);
- Independență de infrastructura de telecomunicații datorată utilizării tehnologiei web;
- Utilizarea unui limbaj de programare Java general recunoscut și a bibliotecilor de documente SOClass, fapt ce facilitează țărilor care utilizează ASYCUDA World să dezvolte în continuare sistemul fără a depinde de asistența UNCTAD [5].

Astfel, sistemul informatizat vamal ASYCUDA a devenit standardul mondial de automatizare și modernizare a procedurilor vamale, documentelor și datelor. Acest sistem este adaptabil la cerințele operaționale ale fiecărui sistem vamal și folosește standardele și codurile internaționale ale Organizației Internaționale de Standardizare (ISO), Organizației Mondiale a Vămirilor și ale ONU.

Practica internațională a demonstrat aplicarea cu succes a sistemului dat. ASYCUDA World este cea mai performantă versiune, care se bazează pe efectuarea operațiunilor de vămuire prin Internet. Este un sistem standardizat, automatizat, flexibil în aplicare și în permanentă evoluție.

Ce ține de caracteristicile sistemului dat, ASYCUDA World este un sistem:

- Standardizat – permite utilizarea standardelor internaționale, inclusiv sistemul armonizat de codificare;
- Adaptabil – poate fi adoptat la cerințele operaționale ale administrației vamale naționale;
- Flexibil – în ceea ce privește reglementările tarifare și instrumentele netarifare, în ceea ce privește accesul la date și evaluarea riscului, precum și regulile de completare a declarației vamale pentru fiecare tip;
- Ușor de utilizat – deoarece declarația vamală și celelalte rapoarte sunt afișate în același format cu cel de pe hârtie. Reprezintă un suport important pentru agenții economici în completarea declarației vamale și consultării legislației, oferă orice informație care are legătură cu declarația vamală în detaliu.
- Securizat – acces limitat la diferite module [6].

Modulele ASYCUDA World astfel concepute implementează într-o arhitectură client-server modelul multi-nivel cunoscut în teoria sistemelor informatice cu numele „n-tier”, definit și configurat printr-o serie de componente software și structuri de date atât la nivelul serverului de aplicații (componente server), cât și la nivelul stației de lucru (componente client).

Sistemul de gestiune vamală ASYCUDA World își propune automatizarea prelucrării următoarelor tipuri de documente vamale:

- titlurile de transport pentru tranzitul rutier (carnete TIR, documente TI, carnete ATA) și tranzit feroviar. Titlurile de transport utilizate pentru transportul aerian (Airway bill) și naval (manifest, conosament);
- declarațiile vamale în detaliu (Documentul Administrativ Unic). Pentru procesarea fiecărui document menționat, Serviciul Vamal a proiectat fluxuri de procesare automată a datelor, susținute prin metodologii de prelucrare.

Din punct de vedere funcțional, utilizatorii sistemului ASYCUDA World se împart în două categorii principale:

- utilizatori aparținând administrației vamale: în această categorie intră ofițerii vamali nominalizați în diversele puncte de procesare definite pe fluxurile de prelucrare a documentelor vamale. Acești utilizatori pot fi identificați atât în serviciile operative din cadrul birourilor (posturilor) vamale, cât și în pozițiile de sinteză și monitorizare de la nivel departamental;
- utilizatori aparținând entităților comerciale: autorizate să-și deruleze activitățile într-o directă relație cu sistemul de vămuire automată al Serviciului Vamal. Această categorie poate cuprinde instituții ca: brokeri vamali care vor fi autorizați de către Serviciul Vamal pentru completarea declarației vamale în detaliu și a documentelor de tranzit, alte persoane fizice sau juridice autorizate de Serviciul Vamal în conformitate cu legislația în vigoare [7].

Funcționarea modulelor ASYCUDA World pentru toate tipurile de utilizatori implică conectarea directă a utilizatorilor la serverul central ASYCUDA într-o conexiune DTI (Direct Trade Input). În acest context de lucru fiecare utilizator din sistem va fi conectat on-line la o platformă operațională centralizată, trebuind să fie înregistrat la nivelul acesteia. Înregistrarea fiecărui utilizator înseamnă atribuirea a cel puțin următoarelor elemente:

- Certificat digital;
- Cod autorizare;

- Cod Birou Vamal;
- Nume conectare;
- Parola conectare. Rezultate și avantaje.

ASYCUDA World a fost implementat integral la toate birourile și posturile vamale.

Concluzii

1. Implementarea sistemului a creat baza pentru constituirea sistemului informațional integrat, întru dezvoltarea căruia este necesară elaborarea unei serii de subsisteme informatice specifice activității vamale. Toate soluțiile tehnice și funcționale oferite de acest sistem a constituit acel schelet, acea structură de bază la care se adaugă modulele specifice activității vamale: statistica vamală, perfecționarea activă, perfecționarea pasivă, contul unic, admiterea temporară, declarațiile sumare, garanțiile, depozitele vamale, contrapunerea informației etc.

2. Cu sistemul ASYCUDA World actualmente se prelucrează declarațiile vamale. Acest sistem permite selectarea declarațiilor vamale, care presupune examinarea informației în baza unor criterii de selectivitate, când mărfurile declarate trec pe una din culoarele de control menționate mai sus. Cu utilizarea sistemului ASYCUDA World de asemenea funcționează modulele TIR și T1, modulele de evidență a obligațiilor vamale, a operațiilor efectuate de persoanele fizice și a bonului unic de plată. Sistemul Informațional ASYCUDA World va da posibilitate Serviciului Vamal să dispună de date statistice privind operațiunile înregistrate în regim real de timp.

3. ASYCUDA World permite informatizarea tuturor operațiunilor vamale, controlul valorilor declarate, stabilirea taxelor, automatizarea și controlul operațiunilor de tranzit. Sistemul utilizează tehnologia web, astfel încât ofițerii vamali și agenții economici pot să efectueze majoritatea operațiunilor vamale prin Internet. De asemenea, facilitează schimbul electronic de documente între vamă, alte instituții ale statului, agenți economici și serviciile vamale din alte țări. Datorită ASYCUDA World, autoritatea vamală comunică mai ușor nu doar cu posturile și birourile vamale, dar și cu agenții economici și verifică documentele pe cale electronică.

4. Menționăm că implementarea noului sistem a îmbunătățit simțitor gradul de organizare a subdiviziunilor din cadrul sistemului vamal, a produs modificări în structura Serviciului Vamal pentru a eficientiza, optimiza activitatea fiecărui angajat. Respectiv, a crescut responsabilitatea cadrelor vamale pentru sectorul de muncă încredințat. Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional au apreciat foarte înalt calitatea și operativitatea implementării în premieră mondială a acestui sistem informațional în Republica Moldova.

Referințe:

1. IANUȘ, E. *Statutul juridic al organelor vamale în Republica Moldova*. Chișinău: PrintCaro, 2015, p.178.
2. Strategia de dezvoltare a Sistemului Informațional Integrat Vamal pentru anii 2012-2016, Chișinău, 2011, www.customs.gov.md, p.3.
3. OBREJA, E., GÂSCĂ, V., CALENIC, N. *Activitatea vamală în Republica Moldova și fenomenul corupției*. Chișinău: Transparency International Moldova, 2003. 113 p.
4. O informație mai detaliată privind sistemul ASYCUDA este plasată pe site-ul: www.asycuda.org.
5. Strategia de dezvoltare a Sistemului Informațional Integrat Vamal pentru anii 2012-2016, Chișinău, 2011, www.customs.gov.md, p.5.
6. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=337955>. (Accesat: 05.10.2016).
7. <http://www.asycuda.org/legal.asp> (Accesat: 05.02.2016).

Prezentat la 19.05.2016